

כתיבה: הרב שמואל אברהם - רב קהילת 'ספרדי דת'ל', פ"ת, הרב חנן שוקרון - רב קהילת 'אורות נחלים' פ"ת

הדרכות הלכתיות והנחיות לבעל תוקע

ההכנות לתקיעה

מקום התקיעה

צריך לתקוע בעמידה, ונוהגים לתקוע במקום שקוראים בתורה [שו"ע ורמ"א תקפה, א]

אופן החזקת השופר

טוב לתקוע בצד ימין, ויהפוך השופר כלפי מעלה, שנאמר "עלה א-לוהים בתרועה" [רמ"א תקפה, ב]

לכתחילה התוקע צריך להיות צדיק והגון, ולכן ראוי להרהר בתשובה לפני התקיעות [ע"פ מ"כ תקפה סק"ג]

יכין שהוא מוציא את הרבים ידי חובה. וטוב שיאמר קודם התקיעה "הריני מכוין בברכת שופר ושהחיינו ובתקיעות אלו שאני תוקע מיושב ובעמידה להוציא את הרבים ידי חובתם". [כה"ח תקפה אות יב, בא"ח נצבים אות יד]

ברכות התקיעה

למעשה [גרע"י חזו"ע ימים נוראים עמ' קטז, גר"מ אליהו, למועדים וימים פרק טל הלכות כז-כח]. ויש אומרים שטוב יותר שמישהו מהשומעים יברך [מ"ב תקפה סק"ה].

התוקע לנשים: לספרדים תוקעים בלי ברכה, כי אין לברך על מצוות עשה שהזמן גרמא [שו"ע תקפט, ו]. לאשכנזים יכולות הנשים לברך על מצוות עשה שהזמן גרמא, ולכן אחת הנשים תברך הברכות, ותכוין עבור כולן [רמ"א שם].

לספרדים: ביום הראשון - לשמוע קול שופר, שהחיינו. ביום השני - לשמוע קול שופר (בלי שהחיינו). שהחיינו אין לברך אלא אם חל היום הראשון של ר"ה בשבת. [שו"ע תר, ג]

לאשכנזים: בשני הימים מברך "לשמוע קול שופר" ו"שהחיינו" [רמ"א שם]. ועדיף שילבש התוקע בגד חדש ויכוין עליו בשעת הברכה [מ"ב שם סק"ז]

התוקע עבור אחרים וכבר יצא ידי חובה: יכול לברך שוב את 2 הברכות כשתוקע עבורם [רמ"א תקפה, ב]. וכך כתבו חלק מהפוסקים

אופן תקיעה שברים תרועה [כדיעה הב' בשו"ע תקצ, ג. וכך נוהגים למעשה (למעט חלק מהתימנים). הזמנים מהגרמ"א 'למועדים וזמנים' פל"ט]

תרועה - לספרדים ואשכנזים קולות קצרצרים תכופים מאוד. ולתימנים קול רועד.

אורך התרועה, בתש"ת ותר"ת 9 טרומיטין, כ 2.5 - 2 שניות. בתשר"ת (שברים+תרועה יחד) 18 טרומיטין, כ 4-5 שניות

תקיעה - קול פשוט (טו). להשתדל בלי עליות וירידות בקול, אך אין זה מעכב.

אורך התקיעה - בתש"ת ותר"ת 9 טרומיטין, כ 2 - 2.5 שניות. בתשר"ת 18 טרומיטין, כ 4-5 שניות

שברים - 3 קולות קצרים (אם הוסיף שבר רביעי - כשר. אך אם החסיר שבר פסול). אורך כל השברים כ-2 שניות, כל שבר כחצי שניה

דיני הנשימות בתקיעות

חלק - תקיעה/שברים/תרועה/שברים תרועה. סדר - תשר"ת/תש"ת/תר"ת.

בתקיעות ד'מיושב' (לפני מוסף) יעשה בנשימה אחת, ו'בתקיעות דמעומד' (של חזרת התפילה) - 2 נשימות נפרדות [שו"ע תקצ, ד. וכך יש להנהיג גם לאשכנזים, ובפרט בא"י, עיינו בשעה"צ סק"ח]. ובכל אופן - יתקע השברים תרועה באופן רצוף, ולא ישהה ביניהם יותר מכדי נשימה אחת [מ"ב סק"ח וסק"א]

כל חלק חייב להיות בנשימה אחת. אם עשה בשתי נשימות - חוזר מתחילת הסדר. [שו"ע תקצ, ד. מ"ב סק"ז].

התבלבל בסדר התקיעות (תקע במקום הריע, הריע במקום שבר, וכדו') - חוזר לתחילת הסדר. [שו"ע תקצ, ז-ח]

עשה כמה חלקים בנשימה אחת - כגון תקיעה ושברים בנשימה אחת, או שברים ותרועה בנשימה אחת, לכתחילה יחזור לתחילת הסדר. ובדיעבד אם לא חזר, יצאו ידי חובה [שו"ע תקצ, ה בדיעה הראשונה. ובמ"ב סק"ב בשם הגר"א. וכן עיין בגר"ז סע' ט]

לא הצליח להוציא קול בראוי, אינו צריך לחזור לתחילת הסדר, וימשיך מהיכן שנמצא [מ"ב תקצ סק"ד]

יוצא דופן תשר"ת, כיון שאנו תוקעים 'שברים תרועה' מספק שמא היא התרועה האמיתית, הלכך י"א לעשותו רצוף. למעשה,